

A Y Ő E Ö V Ü R

SALUDA

1911

ROMAN

Remzi Kitabevi

AYŞE ÖVÜR

SAHRA

— 1911 —

Kafkasya'dan Trablusgarp'a

Remzi Kitabevi

SAHRA 1911 / Ayşe Övür

© Remzi Kitabevi, 2017

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayanlar: Can Kolukısa - Nesrin Arslan
Kapak: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-1800-5

BİRİNCİ BASIM: Eylül 2017

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi
4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 12068 / Tel (212) 629 0615

Cilt: Çiğci Mücellit, 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi
5. Cad. No: 24-25 Bağcılar-İstanbul
Tel (212) 629 4783

*Karadeniz'in dalgaları
arasına gömülenlere,
saygıyla*

Seferbey'in Seferi, Batum'dan Trablusgarp'a... (1911)

İstanbul

GÖNEN'DEN yola çıktıktan üç gün sonra Teşrinievvel ayının birinci günü Edirnekapı üzerinden İstanbul'a ulaştım. Aylardır ilk defa yolum başkente düşüyordu. Yıkık surlara sırtını verip birbirinin üzerine kaykılacakmış gibi duran ahşap evleri, yorgun çehreli insanlarıyla şehrin Müslüman hali aradan ne kadar zaman geçerse geçsin hep aynıydı. Türbeler, çeşmeler cumbalı pencerelerin önünde kendine yer bulmuş sardunyalar ve illaki kavak ağaçlarıyla hiç değişmeyen bir rüyaya geri dönmüş gibiydim. Belime astığım tabancamı yoklayıp görülmediğinden emin olunca çantamda kalan son azığı mektebe giden çocuklara dağıtıp, yoluma devam ettim.

Yüzbaşı Nâzım Bey'in gönderdiği pusulada ikinci ezanında buluşacağımız yazdığına göre daha epey vaktim vardı. Sokaklarda avarelik yapacak halim olmadığından doğrudan Çemberlitaş'a çıkıp, bizim Kahveci'ye uğramaya karar verdim. Bizim dememin sebebi aynı çeteden olmamız. Yangın yerine dönmüş memlekette ayakta kalmanın tek çaresi silahlanıp kendini savunmak olduğu için Çerkeslerle Türkmenler bir olup Bandırma'dan Kütahya sınırına kadar arazinin güvenliğini üstlenmiştik. Hem Balıkesir hem de Bursa ovalarında yerleşik adamlarımız sayesinde Marmara'nın güneyinde bizden habersiz kuş uçamazdı. Çetecilik pek övünülecek bir iş olmasa da her gün çoğalan başıbozukluğa karşı canımızı korumak zorundaydık. Öyle eften püften savaşılar değildik. Erdek köylerine ha-

kim olan Rumlarla girdiğimiz çatışmalar İstanbul gazetelerinde bile çıkıyor, Meclis'te tartışmalara neden oluyordu. Bu defa İstanbul'a geliş sebepim ise ne kavga dövüş yüzünden büyüklerimize hesap vermek ne de gençlik günlerimdeki gibi zamparalık yapmaktı. Devletimize savaş ilan eden İtalya'ya karşı vurulacak gönüllüler ordusuna katılmışım. Velhasıl başkente ufalanan haritalar yüzünden gelmişim. Yolum daha çok uzundu.

İstanbul'daki has adamlarımızdan olan Kahveci koşup elimdeki eşyayı aldı. Rahat edebileceğim bir minder gösterdi. Çemberlitaş'ın At Meydanı'na bakan tarafındaki bu meşhur köşe Babıâli'ye işi düşenlerden tutun medrese öğrencilerine kadar hemen herkesin uğradığı, Saray'da dönen entrikaların kulaktan kulağa dolaştığı ender yerlerdendi. İki lokma atıştırdıktan sonra kaş göz işaretiyle arka tarafa geçmemi istedi. Yüzünün halinden söyleyeceklerinin önemli olduğunu anladım.

“Seferbey bendeki haberler iyi değil. Çok değil iki haftadır bir şeyler duyuyorum, canım sıkılıyor,” dedi.

“Söylesene. Ne var?”

“Meclis-i Mebusan kapatılacakmış. Haber güvenilir yerden gelmese inanmam bilirsin. Hazırlık varmış.”

Vücudumdan ateş çıktığını hissediyordum. Yüzüm allak bullaktı. Tahta çıktığı cülus töreninde hürriyetin ilk padişahı olmakla övünen Mehmet Reşat Efendi'nin Meclis'i kapatması memleketi daha büyük çıkmaza sokacaktı, biliyordum.

“Yaşı yetmişe dayanmış padişahın ortalığı kasıp kavuran hürriyet hareketlerinden haberdar olmasını bekleyemeyiz ama ya çevresindekiler? Hiç olmazsa onlar akıllarını başlarına toplasalar ya. Meclis kapatılırsa ayaklanmalar artık iflah olmaz.”

“Seferbey zaten asıl sorun çevresini saran yobaz takımı. Mehmet Reşat Efendi iyi niyetli ama gücü yok. Hem kendini iyice uhrevi işlere vermiş diyorlar.”

“Kahveci göreceksin bu iş için bulabilecekleri tek bahane İtalyanların Trablusgarp'a saldırıları olacak,” dedim.

Garp ocaklarının en önemli beldesi kabul edilen Trablusgarp'ı işgal eden İtalyanlara karşı ordu bile göndermeyeceğini açıklamış devletin bu durumdan en uygunsuz şekilde yararlanmaya kalkışacak olması kabul edilemezdi. Anlatılanlara göre hilafet sancağı altında şimdiden iki yüzden fazla kişi ölmüştü. Yaşananları içime sindiremiyordum. Zaten bu yüzden Bandırmalılar Çetesi olarak Afrika'ya gönüllü gideceğini açıklayan Harbiyeli subaylara yardım kararı almıştık.

Canımı sıkın haberleri duyduktan sonra fazla oyalanmadan Gönen'den bu yana iyice yorulan atımı çırak çocuğa emanet edip, hızlı adımlarla yokuş aşağı Aksaray'a inen geniş caddeye saptım. Köşe başları iki büklüm olmuş dilenciler, sırtlarında boş küfelerle iş bulmaya çalışan amelelerle doluydu. İmparatorluğun dört bir yanından gelen göçmenler cami diplerine sığınmış, Hilal-i Ahmer görevlilerinin yardım dağıtacakları vakti bekliyordu. Çevreme hakim olan karmaşayı daha fazla görmemek için başımı kaldırmadan yürüdüm. Meydana varınca Yüzbaşı Nâzım Bey ile buluşmadan evvel biraz toparlanabilmek için bulduğum ilk seyyar berberin karşısına geçtim. Adamcağız saçımı sakalımı Tahtakale işi düzeltirken cumaları Eyüp Sultan'a giden padişahın yolunu kesip, Meclis-i Mebusan'ın kapatılmasının hata olacağını haykırdığımı hayal ettim. Sinirlerim iyice bozulmuş olmalıydı, ellerim titriyordu. Sakinleşmeliydim.

İstanbul'a ne zaman gelsem mutlaka rahmetli Perestu Sultanımızın kabrini ziyaret ederdim. Bir faytona atlayıp Haliç'e indim. Kenarında sultanımızın türbesinin olduğu caminin bahçesine girip ayaklarımı küçük şadırvanda suya tuttum. Soğuk su sadece bacaklarımın şişini değil başımın ağrısını da hafifletti. Ferahlamıştım. Çok geçmeden geldiğimi gören türbedar "Hoş geldiniz Seferbey," diye selam verdi. Halimi hatırlıyordu. Daha çocukken kimsenin adını bile bilmediği bir Afrika ülkesinden kaçırılıp Saray'a satılmış kara tenli adamcağızı kendi-

mi bildim bileli tanırdım. Bir iş için İstanbul'a geldiğimi, yolum bu kadar yakına düşmüşken Perustu Sultanımızın kabri-
ni ziyaret etmeden içimin rahat etmediğini anlattım. İncelmiş,
buruşuk elleriyle sırtımı sıvazladı. Başını aşağı yukarı sallaya-
rak "Seni çok severdi," dedi. Yakınlarım ölünce aklımdan hiç
çıkmasalar da haklarında konuşmayı haz etmediğimden biraz
duraksayıp "Hepimizi kollardı," dedim. Çocukken babamla
birlikte Saray'da ziyaretine gittiğimiz günler adet olduğu üze-
re önünde temenna edip, elini öperdim. O da önceden hazırlat-
tığı harçlığımla, renkli akide şekeri torbalarından armağan
ederdi. Bu yüzden değil, tabii ki hayatımı kurtardığı için sever-
dim onu. Beni çok küçükken evlat edinen, Harbiye'ye gitmedi-
ğim halde asker gibi yetiştiren babam Şahin Bey'in ablası Valide
Sultanımız yaşarken içime huzur verdiği gibi, öldükten sonra da
manevi varlığıyla koruyordu. Gülümseyerek sarı kafamı okşadı-
ğı günler hâlâ gözümün önündeydi.

Caminin haziresinden geçip türbesine girdim. Başı kırmızı yemeni ile örtülmüş sandukasının önünde ellerimi açtım. Dua etmiyordum. Sadece konuşuyordum. Hata yaptığımda "Hareketiniz bir Çerkes beyine hiç yakışmıyor. Bir daha tekrar etmeyiniz evladım," diye nezaketle uyarın Perestu Sultanımızın sandukanın altındaki küçücük kabirde çoktan toprağa dönuştüğünü düşünmeden Trablusgarp'a İtalyanların saldırdığını, çok uzaklarda da olsa halifenin toprağını savunma emri aldığı-mı, görevimin Memluklerden kalma çöl Çerkeslerini Osmanlı bayrağı altında birleştirmek olduğunu, yarın yola çıkacağımı tek tek anlattım. Helallik istedim. Yaşasaydı yaptığımı doğru bulur muydu? Bilmiyorum. Gurur duyduğu oğlu Abdülhamit'in dedelerinin savaştığı Memluk Çerkeslerinin torunlarıyla görüşecek, yardım isteyecektim. Belki de yola çıktığımdan bu yana içimde hissettiğim sıkıntının nedeni buydu. Osmanlı sancağı altında birleşmeleri için ikna edeceğim insanlardan değil ama onların atalarından çekiniyordum.

Türbenin içi öğle namazı için gelen cemaatin ziyaretiyle kalabalıklaşınca bahçeye çıkıp hışırdayan ağaçların altına kurulmuş alçak sedire iliştim. Türbedar bir kaba doldurduğu bal şerbetiyle yanıma oturdu. Dişsiz ağzından çıkan kelimeleri seçmek zor olsa da aynı cümleyi defalarca tekrar ettiği için sonunda anlaşılabilirdi. Kimsesiz adamcağız bir zamanlar sadece Saray’da bahçıvanlık yapmaz aynı zamanda Perustu Sultan’ın pek çok gizli, saklı işini de sonsuz bağlılıkla yerine getirirdi. Sultanımız ölünce de sadakati devam edip türbesini koruma vazifesini üstlenmişti.

Yüzünü bana dönmeden, elindeki kâseyi iki yana sallaya sallaya geçmişin görkeminden söz etmeye başladı. Çerkes olduğundan olsa gerek her görüştüğümüzde yaptığı gibi, Kafkasya kartalı denilen Şamil’in hacca giderken İstanbul’a gelişini yalnız elini kolunu savurarak anlatmıyor, tekrar tekrar yaşıyordu.

“Seni görünce aklıma geldi. Ahali saray kapılarına yığılıp Şamil’i görmek için birbirini eziyordu. Saray kadınlarının çoğu Kafkasyalı olduğundan vatanlarından gelen adamcağızı padişah gibi ağırladılar. Böyle alaka gösterilen başka hiç kimseyi görmedim.”

Ruslar Kafkasya’yı işgal edince ailesi kaçmak zorunda kalmış bir Çerkes olarak Şamil’i sevmeli miydim? Bilmiyorum. Türbedar beni hiç ilgilendirmeyen konulardan heyecanla söz ederken boğazım sıkılıyormuş gibi hissettim.

Yaşlı adam söylediklerinden gurur duymam için yüzüme baktı. Karşılık vermedim. Ağaç dallarına tırmanmış kedilerin miyavlaması duyuldu. Gözlerim, ayaklar altında ezilip, parçalanmış çınar yapraklarına daldı. Rahatsız olduğumu anlamış olacak ki buruşuk eliyle hafifçe dizime vurarak;

“Dün ne yediğimi bilmem ama senin Saray’a geldiğin günü hatırlıyorum,” dedi.

Merakla yüzüne baktım.

“Sahi mi?” diye sordum.

“Ben de çok gençtim o zamanlar, yeni yetmeydim.”

“Öyle bakma yüzüme. Anlatsana.”

12 “Kafkasya’dan ne zaman göçmen gemisi gelse hem Saray’daki hem de paşa yalılarındaki Çerkes hanımlar kalfalarını gönderip ortalığı kolağan ettirirdi. Gemilerden inen yetim kızlara yardım etmek için çırpınırlardı. Bir gün kalfa kadın elindeki mektupla o zaman daha Kadın Efendi olan Perestu Sultan’ı arıyordu. Bahçede kitap okurken buldu. Pek meraklıydı okuma yazma işlerine. Bilirsin.”

“Eee sen devam et anlatmaya.”

“Ne diyordum? Kalfa telaşla haremde bahçesine girdi. Kafkasya’dan gelen yeni gemiye bakmaya gittim. Sizin köyünüzden kaçmış yetim bir kızla tanıştım. Kimbilir belki de uzaktan akrabanızdır diye düşündüm. Kucağında kardeşi de var. Babaları yokmuş. Anneleri yolda ölünce Karadeniz’e atmışlar. Bilmek istersiniz diye alelacele yanınıza geldim deyince Perestu Sultanımız “Hemen git, kızı buraya getir,” diye emretti. İşte öyle, ablan kucağında sen çıka geldiniz Saray’a. Sonra pek sevdi sizi. Sevmese seni Gönen’e öz kardeşinin evine gönderip evlat edinir bu bebeği der miydi? Şahin Bey de ne adamdı ama ne heybetliydi. Görünce korkardım valla.”

Türbedarla ne zaman karşılaşsak aynı hikâyeyi farklı farklı anlatırdı. Ben de ilk kez duyuyormuş gibi şaşarak dinlerdim. Yaşlı adamı üzmemek için değil, bana köksüzlüğümü hatırlatan küçük bir oyun olduğu için. Türbedar lafı değiştirip gençliğinde bolluk içinde yaşadığı günleri her gün andığını, eskiden devletimiz güçlü olduğu için Frenklere karşı durabildiğini şimdiyse hürriyet naraları atanlar yüzünden zor günler yaşadığımızı anlatmaya başlayınca gülümseyerek yüzüne baktım. Benim de o hürriyetçilerden biri olduğumu, devletimizin son üç yüz yıldır durmaksızın toprak kaybettiğini, yıllar önce kendisi Saray’da haline şükredip yaşarken dışarıda halkın perişan halde olduğunu ise söyleyemedim. Durup dururken zavallının kalbini kır-

maya gerek yoktu. Sadece “Zaman değişti. şimdi önümüze bakmamız gerekiyor,” diyebildim.

Canım sıkılmıştı. Kapta kalan bal şerbetini bitirdim. Yaşlı adam özenerek diktėi yediveren güllerinin açmamasını şikâyete başlayınca elini öpüp, savaşmak için yola çıkacağımdan bahsetmeden yanından ayrıldım.

Kahveciye atımı geri almaktan vazgeçtiğimi, kendisinde kalabileceğini, iyi cins hayvanı satmak yerine sahip çıkmasının daha iyi olduğunu söylemek için Çemberlitaş’a çıktım. Çenesini ellerinin arasına almış, Yüzbaşı Nâzım Bey ile buluşacağım At Meydanı’na doğru bakıyordu. Yanına çöktüm. Eliyle işaret etti;

“Seferbey çok tuhaf. Darağaçlarını söküyorlar,” dedi.

“Belki de artık insanları asarak devleti düzeltmeyeceklerini öğrenmişlerdir,” dedim.

Derin derin iç geçirdi. Öfkesini içinde sindirmeye çalışan insanlara mahsus oturaklı sesiyle yavaş yavaş konuşuyordu.

“Geçen yaz aynı günde üç yüz kişiye astıklarını görmüştüm. Sonra ne oldu? Tulumbacılar, eski askerler yine bařkaldırđı,” dedi.

“Avrupa’dan yayılan fikirlere karşı gözümüzü kapatıp yaşayamayız. Padişahımız ülke yönetiminden el ayak çekmiş diyorlar. şimdi kendini dünyaya kapamanın zamanı mı? Üç kıtada halkın ayakta kalabilmek için halifenin kudretine ihtiyacı varken,” dedim.

Kahveci halimden şüphelenmiş olmalı ki gözlerini yüzüme dikti; “Seferbey sen niye geldin? Gönen’e geri dönecek misin?” diye sordu. Ben de uzatmadan, doğrudan söyledim;

“Trablusgarp’ta ki Çerkesleri hilafet sancağı altında toplamamız gerek. Görev aldım.”

Son cümlemi kurarken yüzüme yarım yamalak gülümseme yapıştığını fark edince daha fazla devam etmeden sustum. Birer tütün sarıp, kahve içerken memur oldukları kıyafetlerinden belli iki kişi içeriye girip yakınımıza oturdu. Cibali Fabrikası’nda baş-

layan grevden bahsediyorlardı. Yakında Paşabahçe işçileri de iş bırakacakmış. Cibali'de çalışanlar maaşlarına günde on para zam isteyince aralarına giren kırıcılar tütün balyalarını yakmış. Şimdi fabrika yönetimi zararı işçilerden tazmin etmek istiyormuş.

Sinirlerim bozuk olduğundan olmalı midem bulanmaya başlamıştı. Memleketin hali ortadayken küçücük kızlarımı arkamda bırakıp savaşa gitmem doğru mu diye düşünmekten kendimi alamıyordum. Bir sigara daha sardım. Efkârlıydım. Yaşadıklarımızdan kim sorumluydu? Yüzyılların yükünü taşıyamadığı için can çekişen imparatorluk mu? Yine İslam Hoca haklı diye söylendim kendi kendime. Maze'm, karım gencecik yaşta ölünce, "Zamanı dolup gitmek isteyenlere izin vermek gerek," demişti. Belki de başımızdaki devletin de zamanı dolmuştu, kimbilir? Yerimde duramıyordum, huzursuzdum. Kafamın içi sorularla doluydu, gittiğim yolun dönüşü olmayacağını hissediyordum. Daha fazla düşünmemek için yürümeliydim.

At Meydanı'na çıktım. Sökülüp, üst üste istiflenmiş darağaçlarına basmamaya dikkat ederek yanlarından geçtim. Üzeri anlamadığım şekillerle bezeli Dikilitaş'ın önüne geldim. Ezana az vardı. Kiliseler, camiler, saraylarla çevrelenmiş meydanın boşluğunda bekliyordum. Ortalık kalabalık sayılmazdı. İki çocuk simit tablalarını bir kenara bırakmış peşlerinden koşan köpeklerle Alman Çeşmesi'nin basamaklarında oyun oynuyor, kıyafetlerinden yabancı oldukları anlaşılan bir grup birbirlerine hayranlıkla işaret ettikleri yapıların önünde fotoğraf çektiriyordu. Eski zaman insanlarına göre İstanbul'un tam ortası burasıymış, bazılarına göre dünyanın bile merkeziymiş. Biraz sonra etrafımı saran camilerinden ikinci duyulmaya başladı. Ayasofya ile Sultan Ahmet'in minarelerinde müezzinler, ezanı birbirinin sesini kesmeden, adet olduğu üzere hicaz makamında okudular. İstanbullu kadınların tılsımlı olduğuna inandıkları, hatta dibinde adaklar adadıkları taşları seyretmeye nasıl dalmışsam yanıma gelen Yüzbaşı Nâzım Bey'i fark etmemişim. Nâzım

Bey, “Seferbey iyi bir savaşçı olduğunuzu biliyordum ama tarihle bu kadar ilgili olduğunuzu tahmin etmezdim,” diye seslenince irkildim. Gülümsemeye çalışarak selam verdim, el sıkıştıktık. Meydanda dikili iki yüksek taş olduğunu, mektupta hangisinin altında buluşacağımızı yazmadığını söylemedim. Sadece “Surları yıkan depremlerde nasıl oldu da ayakta kaldıklarına hayret ettiğimden bakıyordum,” dedim.

Nâzım Bey ile en son Erdek yolunda Rum eteci Dimitri ile yaptığımız çatışmadan sonra grşmştk. Gönen kaymakamını kaçıran Dimitri rehin pazarlığı yapmaya kalkışınca iki ete Ilıca dağlarının eteklerinde kıran kırana dvştk. Bandırmalılar etesi olarak yüz elli atlıydık. Karşımızdakiler de en az bizim kadar vardı. Atımı dövüş meydanına sürdüm, baktım Dimitri’nin oğlu Yorgo üzerime geliyor. Tfekle değil erkek gibi, adam adama dövüşmek istediğimden kılıcımı çektim, Yorgo da delikanlı adam mış. O da tüfeğini bıraktı, göğüs göğüse geldik. Kılılarımız havada savrulurken ne atıldım boş kalan kolumla boynundan kavradım, gözüm karardı, savaş alanı birden simsiyah oldu. Sağ elimdeki kılıcı gğsnden soktum. Yorgo’nun ciğerinden fışkıran kan üzerime bulaştı, kollarımda can verdi. Yaptığımız savaş İstanbul’a kadar duyulmuş. Rum mebuslar İttihatçılardan mahkeme kurulmasını istemişler. Olayın kapatılması için arabuluculuk yapanlardan biri de Yüzbaşı Nâzım Bey’di. Ulema, karşılıklı suç işlediğimize karar verince mahkeme yapılmadı. Zaten mahkeme kurulsa bile sonuçta ne değişebilirdi ki? Silahlar da kuvvet de bizdeydi. Yüzbaşı Nâzım Bey’i o günden bu yana, demek iki yıldır görmemişim. Hiç değişmemiş. Aynı bıyık, aynı kilo, bir askere yakışmayan güler yüz. Nâzım Bey’in ortalıkta fazla durmayalım bir yere oturup yemek yiyelim teklifini reddedecek halim yoktu. Kahveciye bıraktığım eşyamı alarak birlikte Galata’ya gctik. Lokantaya uğrayacağımızı zannederken bizim için hazırlamış bir eve gideceğimizi öğrendim.

Yol boyunca havadan sudan konuştuk. Bir ara kışı çölde geçirmenin iyi olacağını bile söylediğimi hatırlıyorum. Nâzım Bey neşeli olmaya çalışsa da sık sık arkaya bakmasından tedirginliği belli oluyordu. Galata'ya gelince kuleye yakın bir apartmanın ikinci katında, alafrağa döşenmiş daireye girdik.

Sahipleri evlerini bize terk etmişlerdi. Birlikte mutfağa geçtik. Ocağın yanında dumanı tüten yemekler dikkatimi çekti. Sofrada bu geceyi evde geçirip yarın akşamüstü İzmir'e giden bir İngiliz gemisine doktor kılığında bineceğimizi öğrendim. İzmir'e varınca başka bir gemiye geçip altı günlük yolcuktan sonra Mısır'a varacaktıydık. Gerekli resmi evrak Harbiyeliler tarafından düzenlenmekteymiş. Yanımıza sadece kendimizi korumak için tabancalarımızı alacaktık. Savaş mühimmatından söz açıp Nâzım Bey'den daha ayrıntılı bilgi vermesini beklediysen de istediğim karşılığı alamadım. En iyisi fazla kurcalamamaktı. Ege Denizi'ndeki Osmanlı limanlarının çoğu yabancıların kontrolünderken deniz yolculuğunun güvenli olmadığından bahsetmeyi de düşünüyordum ama sustum.

Yemekten sonra bizim için hazırlanmış Frenk kıyafetlerini üzerimde denedim. Takım elbise iyi kötü üstüme uydu ama kolları kısa, boyu tam tersi uzun olan doktor önlüğünü bu saatten sonra düzelttirmeye imkân yoktu. Ağzına kadar ilaç dolu doktor çantasıyla, birkaç Fransızca tıp kitabı da yanımıza almamız için hazırlanmıştı. Neyse ki kitaplar fotoğraflıydı. Böylece hangi sayfada, hangi konudan bahsettiğini tahmin edebilecektik. Gülerek Fransızca bilmediğimizi yolda başımıza bir iş gelirse yakalanabileceğimizi konuştuk. Biraz daha havadan sudan bahsettikten sonra, dinlenmek istediğimi söyleyerek yatak odalarından birine geçtim.

Oda, gösterişli, alafrağa eşyayla döşeliydi. Duvardaki zengin kitaplık evin sıradan insanlara ait olmadığına kanıtlanıyordu. Az insanın okuyup, anlayabileceği el yazması kitaplar bile vardı. Ev sahibinin kim olduğunu merak ediyordum. Bir iz bu-

lurum umuduyla çekmeceleri açtım, dolaplara baktım, hepsinin içi boştu. Demek ki burada sık sık misafir ağırlanıyordu. Yatağa uzandım, gözümün önünden yarın akşamdan itibaren geride bırakacağım geçmişim, daha doğrusu çok değil daha geçen sene kaybettiğim Maze'm geçiyordu. Yorgun olmama rağmen uyuyamayınca kalkıp giyindim. Nâzım Bey mutfak masasında oturmuş mektup yazıyordu.

“Uykum kaçtı. Biraz hava almak için dışarı çıkmak istiyorum. Gelmek ister miydiniz? Tepebaşına çıkarız veya eğer isterseniz Tokatlıyan'da birer kahve içeriz,” dedim.

“Efendim teşekkür ederim. Yetiştirmem gereken birkaç mektup var. Kalsam iyi olacak. Kahveyi isterseniz siz dönünce evde içelim. Ben pişiririm,” dedi.

“Pekâlâ,” diyerek kapıya çıktım. Defalarca geldiğim şehri iyi biliyordum. Galata Kulesi'nin dibinden dolaşım Arnavut kaldırım caddeye girdim. Görkemli yola serpiştirilmiş sefarethaneler, banka binalarına yansıyan zenginlik göz kamaştırıyordu. Vitrinleri süslü şapka dükkânları, piyano eşliğinde söylenen şarkılar ile şehrin Beyoğlu tarafı parıl parıldı. Ne garipti, bir yanda İtalyan mimarlar Pera'yı süslü, taş binalarla baştan aşağı inşa ederken, ben onlarla savaşmak için yarın sessiz sedasız yola çıkacaktım. Ara sokaklardan geçip Tepebaşı'nın meşhur kır kahvesine uğradım. Öksürtmesine rağmen bir nargile istedim. Yukarıda modern gaz lambalarının aydınlığıyla ışıldayan sokaklar, aşağıda Haliç'in öte tarafında ise hâlâ mum ışığıyla yol bulmaya çalışan Eyüp, Fatih, Beyazıt, çamurlu sokakları, ahşabı lime lime olmuş evleriyle uzanıyordu. Koluma doladığım marpuçtan birkaç nefes çekip bıraktım. Uzakta bir delikanlının söylediği yanık Rumeli türküsü karanlığı delerken oğlumuzu doğururken ölen Maze'mi düşündüm. İlk görüşte sevdiğim, masallardaki gibi atımın terkisine atıp kaçırdığım, tanıştığımız günün gecesi karım olan Maze'm gözümün önünden gitmiyordu. Kafkasya'dan kaçan kızlardan biriydi. Hilal-i Ahmer Cemiyeti

Sahra 1911, Osmanlı İmparatorluğu sınırlarının emperyalist güçlerce ufalandığı, topraklarında sömürgeciliğin hızla filizlenmeye başladığı bir dönemi eksen alıyor.

Ülkesi için hâlâ umudu olan bir doktorun, bir öğretmenin, bir gazeteci/subayın ve bir çocuğun kahramanlık öyküsü... Gönen'den Sahra Çölü'ne, imparatorluğu kurtarmak üzere savaşmaya giden Çerkes lideri Seferbey'in son seferi...

Bu yolculuktan sekiz yıl sonra Kurtuluş Savaşı'nı kazanacak bir ulusun dönüşümüne ve ruh haline ilişkin saptamalar yapan Ayşe Övür'ün bu ilk romanı, doğal atmosferiyle farklı, ilgi çekici tarihsel bir serüven.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1800-5

9 789751 418005

₺ 17,50